

junk el), Duval Armand (Válás után), Bilitzky kadét (Dolovai nábob leánya), Gaston (Szegény ifjú története), Cristobal (A boszorkány), Octavius (Julius Caesar), Sándorffy (Gyurkovics lányok), Kecserey (Egy magyar nábob), Miklós (Uj rokon), Trissotin (Tudós nők), Balassa báró (Vén gazember) stb. — Neje Tasnády Ilona, színésznő. (L. o.)

Náday Ferenc, — ujhelyi Nauratyill József, kúriai főlevéltárnok fia — a legjelesebb magyar színészek egyike volt. 1840. márc. 13-án született, Pesten, s ott végezte középiskoláit. Mint egyetemi hallgató, 1862-ben föllépett a budai Népszínházban s aztán ott is maradt, adva énekes szerepeket is, mikben énekhangjának fogyatékosságát kitűnő zenei érzékével pótolta. Külső előnyei és belső hivatottsága mindjárt kezdetben szép jövővel kecsegtették a fiatal színészt, ki olyan feltűnést keltett, hogy már 1863-ban a Nemzeti Színházhoz szerződtették, melynek aztán negyvenhat esztendőn át volt tagja, s hamarosan egyik erőssége, majd igazi büszkesége lett. Eleinte leginkább a sihederek és szeles ifjak szerepében aratott — még a méltán híres Szerdahelyi Kálmán mellett is — tetszést, de a hetvenes évek elején már Szerdahelyi és a betegeskedő Lendvay nagyobb szerepeit is kezdte átvenni, s mint szalonszínész és szerelmes tett szert olyan népszerűsége, hogy a hetvenes-nyolcvanas években a színház egyik legtöbbet játszó és legnépszerűbb tagja lett. El lehet róla mondani, hogy egyaránt hódított a színpadon és a nézőtérén. Már külsőségekben is úgy meg volt áldva, mint kevesen azok közül, akik valaha is, a világ bármely színpadán, vele egyforma szerepeket játszottak. Rendkívül alkalmas hang a társalgásra, felettébb megnyerő arc, igazán választékos, előkelő alak, fesztelen magatartás és mozgás: ezek voltak értékes külső előnyei, melyek kitűnően támogatták művészi tehetségét. Beszédéből ritka értelmi erő sugárzott s a finoman tagolt előadásban méltó versenyre kelhetett a fiatalon elhalt Halmi Ferencel. Nagy sokoldalúság is jellemezte Náday színjátzó egyéniségét. Ha a viharzó szenvedély tolmácsolására nem voltak is hangjai s az érzelm hevét sem tudta eléggé

meggyőzően kifejezni — viszont az elegáns gavallérok, a könnyelmű világfiak, a cinikus szalonbetyárok és sok, groteszk-ségig komikus figura ábrázolására is párját ritkító hivatottsággal bírt. Az úgynevezett Paulay-korszak méltán híres együttesének nemcsak elsőrangú oszlopa, hanem sokszor egyértelműleg elismert vezetője volt, különösen az akkor oly divatos és valóban jeles francia vígjátékokban és középfa-jú színművekben. Sohasem akadt utóda, aki a Meilhac és Halévy szellemes, kedves vígjátékában, »Az attaché«-ban a könnyűvérű, de hatalmas lelkű, elegáns, finom, mozgékony Prachs grófot úgy tudta volna ábrázolni, mint ő. Megnyerő volt még olyanféle, hévteljes előadást is kívánó, s így nem egészen neki való szerepekben is, mint Daniseff Vladimir gróf (A Daniseffekben), vagy akár Armand (A kaméliás hölgyben), mely utóbbi szerepet a hirtelen megbetegedett Nagy Imre helyett kapta; Bligny herceg neki szánt és igazán hozzá illő szerepét a fiatal Gyenesnek engedvén át. Ami pedig a sok könnyedségen és nagy értelmi fölényen kívül erős cinizmust igénylő szerepeit illeti — mint pl. »A demi-monde Jahn Olivierje, vagy különösen »Alfonz úr« — azokban ritka fényes diadalokat aratott. Kitűnő szerepei voltak még a modern francia műsor rendén: Sardou »Benoiton család«-jában Champrosé marquis, »Az új cég«-ben — mit ő fordított is — De Marsille, a hódító világfi, kinek egy végtelenül kényes jelenetében az ittasságot dicsérendő művészi mérséklettel és tapintattal ábrázolva, »Ferréol«-ban a címszerep, »Dórá«-ban Maurillac André, az »Agglegények«-ben Mortimer, Augier kitűnő vígjátékában, a »Nemes és polgár«-ban — mit később az eredetinek megfelelő »Poirier úr veje« címen adtak — Presle Gaston marquis, Pailleron »Hátlatlan kor«-ában De Sauves kapitány, a pompás kis »Ahol mulatnak«-ban a fiatal Paul de Bussae, »Az egér«-ben pedig Simiers Max marquis. Pályájának talán legnagyobb sikerei is francia művekhez fűződnek. »A párisi«-nak — Gondinet gall szellemtől szípkorkázó vígjátékának — címszerepében, melyben 1888-ban Nemzeti Színházi tagságának 25 éves fordulóját páratlanul meleg szeretetnyilvánítások közt